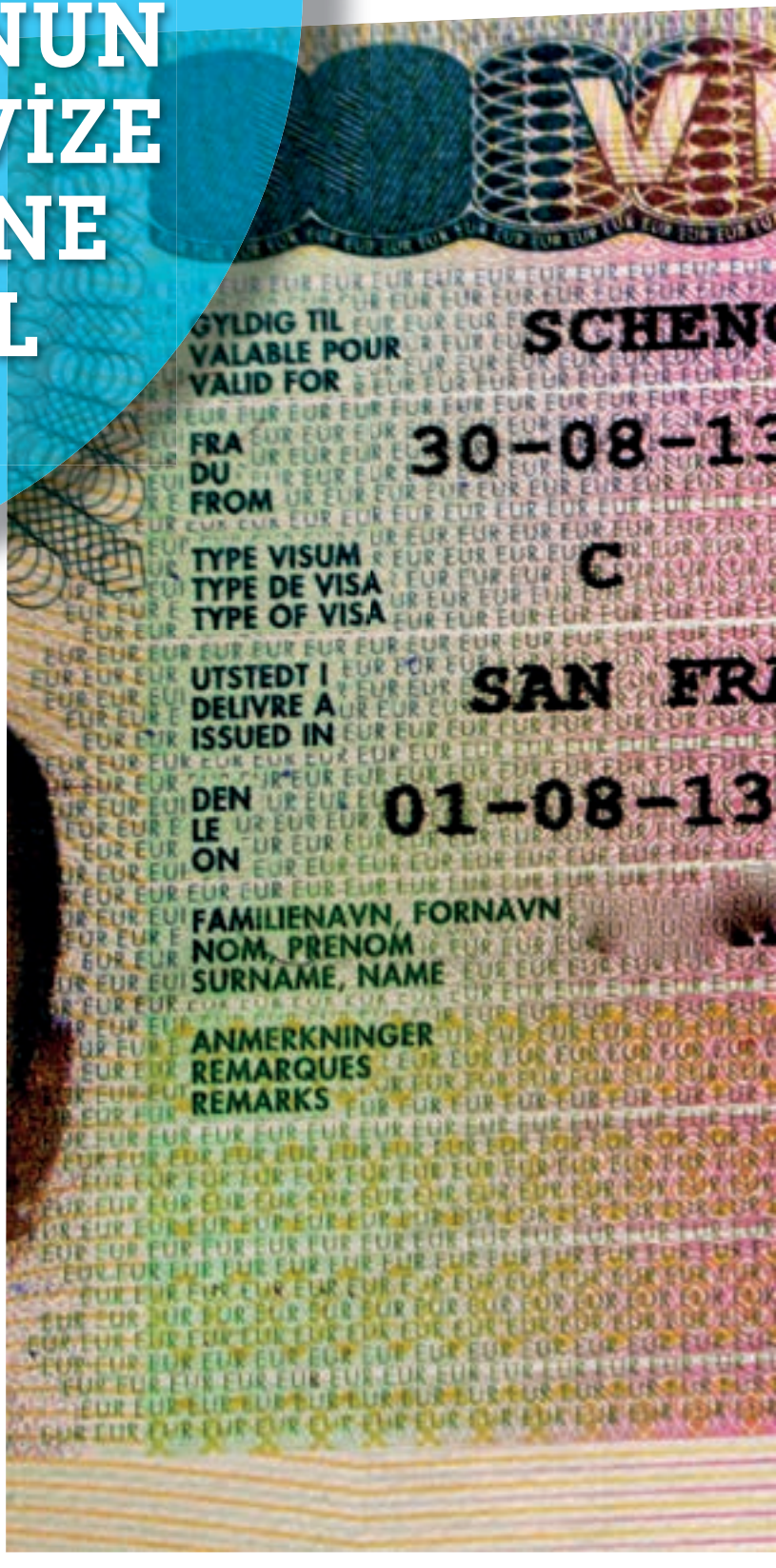
AVRUPA KOMİSYONU'NUN TÜRKİYE İLE VİZE SERBESTLİĞİNE İLİŞKİN YOL HARİTASI



Avrupa Komisyonu, Türkiye ile vize serbestliğine ilişkin Yol Haritası'nın Birinci Değerlenme Raporu'nu 20 Ekim 2014 tarihinde kamuoyuna açıkladı. Böylece 16 Aralık 2013 tarihinde **Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması sonrasında resmiyet kazanan Türk vatandaşları için vize serbestliği** diyaloğunda ilk dönemeç alınmış oldu.

10 yıla yakın süren müzakerelerin ardından Şubat 2011 tarihinde müzakereleri tamamlanan ve taraflarca paraflanan Türkiye- Avrupa Birliği (AB) Geri Kabul Anlaşması, 16 Aralık 2013 tarihinde imzalandı. Anlaşma, Mart 2014 tarihinde Avrupa Parlamentosu, Haziran 2014 tarihinde ise TBMM tarafından onaylandı. Anlaşma'nın imzalanmasıyla birlikte Türk vatandaşlarına yönelik vize serbestliğine yönelik Yol Haritası resmiyet kazanırken, Avrupa Komisyonu Türkiye'nin Yol Haritası'nda belirtilen kriterlere uyum düzeyine ilişkin ilk değerlendirme raporunu 20 Ekim 2014 tarihinde açıkladı.

Melih ÖZSÖZ
İKV Genel Sekreter Yardımcısı ve Araştırma Müdürü



BİRİNCİ DEĞERLENDİRME RAPORU'NDA NELER VAR?

Avrupa Komisyonu, Türkiye ile vize serbestliğine yönelik Yol Haritası'nın Birinci Değerlendirme Raporu'nda, kriterlerin Türkiye tarafından karşılanma seviyesini somut bir şekilde ortaya koyuyor.

Komisyon'un Avrupa Parlamentosu (AP) ile AB Konseyi'ne tavsiye niteliği taşıyan ve 40 sayfadan oluşan Birinci Değerlendirme Raporu; Belge Güvenliği, Göç Yönetimi, Kamu Düzeni ve Güvenliği, Temel Haklar ile Geri Kabul başlıklarını içeren beş ayrı bloktan oluşuyor. Söz konusu bloklarda yer verilen 72 ayrı kriterde, Aralık 2013 tarihinde başlatılan diyalog sürecinden bugüne, Türkiye tarafından söz konusu teknik kriterlerin karşılanması yönünde atılan adımlar değerlendirilirken, kriterlere uyumun artırılmasına yönelik, hedef odaklı politika önerilerinde bulunuluyor.

Beş blokta yer alan 72 kriter genel itibarıyla değerlendirildiğinde; Türkiye'nin 22 kriteri karşılamış veya karşılamaya yakın olduğu, 40 kriterin bir bölümünün karşılandığı, 10 kriterin ise karşılanmadığı görülüyor. Bu çerçeveden bakıldığında, 72 kriterden 62'sinde Türkiye Yol Haritası kriterleriyle belli seviyelerde uyumu yakalıyor.

KRİTER DEĞERLENDİRMESİ	KRİTER SAYISI
"Kriter karşılanmıştır"	13
"Kriter neredeyse karşılanmıştır"	9
"Kriterlerin bir Bölümü karşılanmıştır, ancak sağlanan ilerleme ilerisi içi ümit vaat etmektedir"	23
"Kriterin bir bölümü karşılanmıştır"	17
"Kriter karşılanmamıştır"	10

Bloklar itibarıyla bakıldığında ise Türkiye'nin Yol Haritası'nı oluşturan Belge Güvenliği ve Temel Haklar bloklarında ilgili kriterleri "neredeyse karşıladığı", Göç Yönetimi ile Kamu Düzeni ve Güvenliği bloklarında ilgili kriterlerin "bir bölümünün karşılandığı, ancak sağlanan ilerlemenin ilerisi için ümit vaat ettiği" görülüyor. Birinci Değerlendirme Raporu'nda Türkiye'nin en düşük notu aldığı blok ise Geri Kabul başlığını taşıyan 5'inci blok oluyor. Bu çerçeveden bakıldığında Türkiye'nin mevcut uyumu iki blokta iyi düzeyde, üç blokta ise orta düzeyde olduğu gözlemleniyor.

BLOKLAR	KRİTER SAYISI	0	1	2	3	4
BLOK 1: BELGE GÜVENLİĞİ	7	-	1	1	2	3
BLOK 2: GÖÇ YÖNETİMİ	28	2	5	16	3	2
BLOK 3: KAMU DÜZENİ VE GÜVENLİĞİ	21	3	7	6	3	2
BLOK 4: TEMEL HAKLAR	9	-	3	-	1	5
BLOK 5: GERİ KABUL	7	5	1	-	-	1
TOPLAM	72	10	17	23	9	13

MEVCUT PASAPORTLAR AB STANDARTLARIYLA UYUMLU DEĞİL

Yol Haritasının "Belge Güvenliği" başlıklı 1'inci bloğunda, en dikkat çekici olan değerlendirme, Türk vatandaşları tarafından kullanılan pasaportların AB standartlarıyla uyumlu olmadığı yönünde. Komisyon değerlendirmesinde Türkiye'ye, "2252/2004 sayılı Konsey Tüzüğü ile uyumlu; parmak izi ve dijital fotoğraf gibi biyometrik verileri içeren ve yüksek güvenlik



düzeyine sahip pasaportların kullanılması" tavsiyesinde bulunuyor.

Yol Haritası'nın Göç Yönetimi başlıklı 2'nci bloğunda ise üç değerlendirme özellikle dikkat çekiyor. Bu kapsamda, Komisyon:

- Sayısı 1,5 milyona yaklaşan Suriyeli ve Iraklı sığınmacıya, Türkiye tarafından uluslararası korumanın sağlandığının altını çizerken, bu uluslararası göçün nedenleri arasında, "terk edilen ülkelerdeki olumsuz koşullardan kaçan mültecilerin ülkelerine geri gönderilmesini" ifade eden itici faktörlerin (push-back factors) bulunmadığını belirtiyor.
- Sınır kapıları hariç, diğer sınır çizgilerini ifade eden yeşil sınırların korunması ve yönetiminin, kademeli olarak profesyonel sınır güvenlik birimlerine aktarılmasını tavsiye ediyor.
- AB üye ülke vatandaşlarına yönelik Türkiye tarafından uygulanan vize uygu-



lamasına son verilmesini; bu çerçevede başta Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) olmak üzere, kimi AB üye ülke vatandaşlarına yönelik ayrımcı uygulamaların kaldırılması talep ediliyor. Bu çerçevede Komisyon, e-vize kapsamında resmi internet sitesinde "GKRY" olarak kullanılan ifadenin "Kıbrıs Cumhuriyeti" olarak değiştirilmesini talep ediyor.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA ÖNEM VERİLMELİ

Yol Haritası'nın 'Kamu Düzeni ve Güvenliği' başlıklı 3'üncü bloğunda, Komisyon, özellikle Türkiye'nin kişisel verilerin korunması alanındaki kriterleri karşılamakta yetersiz kaldığına dikkat çekiyor. Bu çerçevede Komisyon, Türkiye'nin, 1981 tarihli Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulma Sürecinde Bireylerin Korunmasına İlişkin 108 sayılı Sözleşme ve 181 Numaralı Ek Protokol'ü onaylaması ve uygulaması tavsiyesinde bulunurken; Türkiye'de kişisel verilerin korunması alanındaki ulusal mevzuatın AB müktesebatını karşılayacak şekilde kabul edilerek, uygulanması önerisinde bulunuyor.

Yol Haritası'nın, "Temel Haklar" başlıklı 4'üncü bloğunda en dikkat çekici değerlendirme ise Türkiye'de bulunan Roman kökenli vatandaşlara yönelik değerlendirme. Komisyon, Türkiye'de bulunan Roman kökenli vatandaşların durumunun iyileştirilmesine yönelik bir strateji ve ulusal eylem planının kabul edilmesi ve uygulanması tavsiyesinde bulunurken; her türlü ayrımcılıkla mücadele edilmesine ilişkin yasal düzenlemelerin, AB müktesebatını karşılayacak şekilde kabul edilerek, uygulanmasını öneriyor. Komisyon aynı blokta ayrıca, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 4 ve 7 numaralı protokollerinin onaylanması ve uygulanmasını da talep ediyor.

SÖZLEŞMELER VE PROTOKOLLER ONAYLANMALI VE UYGULANMALI

Birinci Değerlendirme Raporu kapsamında Komisyon, farklı bloklar ve kriterler altında bazı uluslararası anlaşma ve sözleşmelerle ilgili protokollerinin, Türkiye tarafından onaylanmasını ve uygulamaya alınması tavsiyesinde bulunuyor.

AVRUPA KOMİSYON ÜYESİ MALMSTRÖM'ÜN AÇIKLAMASI

Türkiye-AB Geri Kabul Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi konusunda Avrupa Komisyon Üyesi Cecilia Malmström 1 Ekim 2014 tarihinde yaptığı açıklamada şu görüşleri dile getiriyor:

"Türkiye ile AB arasındaki Geri Kabul Anlaşması'nın yürürlüğe girmiş olmasını memnuniyetle karşılıyorum. Uzun bir süreç neticesinde varılan bu anlaşma, ileriye dönük önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu Anlaşma sayesinde taraflardan birisinin topraklarında yasadışı şekilde ikamet eden kişilerin, geri göndermeme (non-refoulement) ilkesi dâhil uluslararası hukuka ve temel haklara tam riayet ederek, ivedilikle geri gönderilmesi mümkün olacaktır. Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle Türk topraklarından AB'ye gelen düzensiz göç hareketlerinin daha iyi bir şekilde yönetilmesi mümkün olacaktır. Geri Kabul Anlaşması'nın eksiksiz ve etkin bir şekilde uygulanması aynı zamanda Türkiye ile Vizesiz Rejime yönelik Yol Haritası'nda belirlenen ön koşullardan birisini oluşturmaktadır. Bu nedenle, bugün yürürlüğe giren anlaşma vize serbestisi açısından önemli bir ilerleme teşkil etmektedir."



Bu çerçevede Komisyon:

- Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El Konması ve Müsaderesi ile Terörün Finansmanı Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi,
- Sanal Suçlara ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi,
- Suçluların İadesine ilişkin Avrupa Sözleşmesi,
- Hükümlülerin Nakline ilişkin Avrupa Sözleşmesi,
- Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardıma ilişkin Avrupa Sözleşmesi,
- 1996 ve 2007 tarihli Lahey Sözleşmeleri,
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 4 ve 7 Numaralı Protokollerini işaret ediyor.

Ayrıca Komisyon, Türkiye'den Birleşmiş Milletler Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlamaları da kaldırma tavsiyesinde bulunuyor.

GÜNEY KIBRIS VATANDAŞLARINA AYRIMCI MUAMELE SONA ERDİRİLMELİ

Birinci Değerlendirme Raporu kapsamında Komisyon, farklı bloklar ve kriterler altında, özellikle GKRY'ye ve Güney Kıbrıs vatandaşlarına yönelik ayrımcı muamelenin sona erdirilmesi çağrısında bulunuyor. Bu çerçevede Komisyon:

- Türkiye tarafından uygulanan e-Vize kapsamında GKRY vatandaşlarına yönelik ayrımcılığın sona erdirilmesini (Kriter 22),
- E-vize kapsamında resmi internet sitesinde GKRY olarak kullanılan ifadenin "Kıbrıs Cumhuriyeti" olarak değiştirilmesini (Kriter 22),
- Yargıyı ilgilendiren konularda tüm AB üye ülke birimleriyle adli işbirliğinin sağlanması kapsamında "Kıbrıs Cumhuriyeti"

TÜRKİYE-AB GERİ KABUL ANLAŞMASI HAKKINDA BİLGİ

16 Aralık 2013 tarihinde, AB Komisyonu'nun İçişleri'nden sorumlu Üyesi Cecilia Malmström ile Türk yetkililer Ankara'da AB-Türkiye geri kabul anlaşması imzalayarak, AB-Türkiye Vize Serbestisi diyaloğu başlatıldı.

AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nın ana hedefi; mütekabiliyet esasına dayalı olarak, diğer tarafın topraklarına yasadışı yollardan giren ya da bu topraklarda yasadışı yollardan ikamet eden kişilerin ilgili tarafça uygun ve ivedi bir şekilde geri kabulüne yönelik prosedürleri ortaya koymak.

Anlaşma, AB üye devletleri ve Türkiye yurttaşlarının geri kabulüne ilişkin hükümlerin yanı sıra, taraflardan birinin topraklarına diğer tarafın topraklarından doğrudan giriş yapan ya da orada kaldıktan sonra giren (üçüncü ülke vatandaşları ve vatansız kimseler dâhil olmak üzere) tüm diğer kişilerin geri kabulünü de içeriyor.

Anlaşmanın, her iki tarafın vatandaşlarının geri kabulüne ilişkin hükümleriyle vatansız kimseler ve Türkiye'nin Geri Kabulle ilgili ikili antlaşmalar veya düzenlemeler yaptığı üçüncü ülkelerin vatandaşlarının geri kabulüne ilişkin hükümleri, derhal yürürlüğe girerken, diğer üçüncü ülke vatandaşlarının geri kabulüne ilişkin hükümler ise ancak üç yıl sonra yürürlüğe girer.

AB-Türkiye Vize Serbestisi diyaloğunun amacı, kısa süreli ziyaret amacıyla Schengen Bölgesi'ne seyahat eden Türk vatandaşlarına halen uygulanmakta olan vize yükümlülüğünün kaldırılması yönünde ilerleme kaydetmek. Diyalog kapsamında Komisyon tarafından detaylandırılan, "Türkiye ile Vizesiz Rejime Yönelik Yol Haritası" başlıklı doküman temel alınarak, Türk mevzuat ve idari uygulamalarına ilişkin bir tarama çalışması yürütülecektir.

Yukarıda sözü edilen döküman, AB'nin dış hudutlarından geçişte vize bulundurmak zorunda olan üçüncü ülkelerle bu şarta tabi olmayan ülkelerin listesinin yer aldığı 539/2001 sayılı Avrupa Komisyonu Tüzüğü'nde değişiklik yapılmak suretiyle, Türkiye'nin negatif listeden pozitif listeye geçirilmesi amacıyla, Komisyon'un Konsey ve Parlamento'ya sağlam temellere dayanan bir teklif sunabilmesi için Türkiye'nin yerine getirmesi gereken şartları sıralıyor.

Yol Haritası'nda yer alan koşulların birçoğu, diğer hususların yanı sıra;

- Geri Kabul Anlaşması'nın eksiksiz ve etkin bir şekilde uygulanmasına,
- Sınır yönetimi ve vize politikasının düzensiz göçü etkin olarak engelleyecek şekilde yönetilmesine,
- Seyahat belgelerinin güvenliğinin sağlanmasına,
- Uluslararası standartlara uygun göç ve iltica sistemlerinin oluşturulmasına,
- Organize suçlarla mücadelenin göçmen ve insan kaçakçılığını merkeze oturtan, işleyen yapılarla yönetilmesine,
- Polis ve kolluk alanında AB üyesi devletler ve uluslararası toplumla yeterli düzeyde işbirliğine ve azınlık ve kırılgan kategoriler başta olmak üzere, vatandaşlar ve yabancıların temel haklarına saygıya atıfta bulunuyor.



Komisyon, Yol Haritası'nda tespit edilen koşulların karşılandığına kanaat getirdiğinde ve Avrupa Komisyonu 539/2001 sayılı Tüzüğü'nü değiştiren teklifini sunduğunda, bu teklif AB Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'nda nitelikli çoğunluğun oyuna sunulacaktır.

Yol Haritası, diyalogun ne zaman neticelendirilmesi veya bu teklifin ne zaman sunulması gerektiğine dair kesin bir takvim sunmadığından, vize serbestisine giden sürecin hızı aslen, Türkiye'nin Yol Haritası'nda tespit edilen koşulları karşılama konusunda kaydedeceği ilerlemeye bağlı olacaktır.

Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) kapsamında sağlanan destek çerçevesinde Komisyon, Türk makamlarının Yol Haritası'nda belirlenen koşulları yerine getirmesini kolaylaştırmak üzere, faydalı olacağı düşünülen yasal reformları ve idari kapasiteyi geliştirme çalışmalarını destekliyor.

http://www.avrupa.info.tr/tr/bilgi-kaynaklari/haber-arsivi/news-single-view/article/tuerkiye-ab-geri-kabul-anlasmasinin-yueruerluege-girmesi-konusunda-komisyon-ueyesi-malmstroem.html



yetkilileriyle de işbirliğinin sağlanmasını (Kriter 47),

- İkili ve çok taraflı operasyonel işbirliği anlaşmalarının etkin uygulanması kapsamında "Kıbrıs Cumhuriyeti" yetkilileriyle de işbirliğinin sağlanmasını (Kriter 49) tavsiye ediyor.

İSTATİSTİKLER OLUMLU BİR TABLO ÇİZİYOR

Vize Yol Haritasında belirtilen kriterlere ek olarak Avrupa Komisyonu, göç ve vizeye ilişkin yayımladığı güncel istatistiklerle, Türkiye'deki mevcut durumu ortaya koyuyor. Bu çerçevede neredeyse tüm temel istatistiki göstergelerde Türkiye'nin olumlu bir tablo çizdiği ortaya çıkıyor. Bu çerçevede olumlu eğilimin görüldüğü göstergeler:

- Türkiye'den yapılan Schengen vize başvurularında ret oranı,
- Schengen Alanı'na girişlerine izin verilmeyen Türk vatandaşlarının sayısı,
- AB üye ülkelerine yasadışı yollarla giriş yapan Türk vatandaşlarının sayısı,
- AB üye ülkelerine yasadışı yollarla ikamet eden Türk vatandaşlarının sayısı,
- Türkiye'den AB üye ülkelerine yapılan sığınma başvuruları sayısı,
- Üye ülkeler tarafından, Geri Kabul kapsamında Türkiye'ye iade edilen sığınmacı sayısı;
- Yunanistan tarafından, Geri Kabul kapsamında Türkiye'ye iade talebinde bulunulan yasadışı göçmen sayısı,
- Türkiye üzerinden AB üye ülkelerine giriş yapan yasadışı göçmen sayısı,
- Türkiye üzerinden AB üye ülkelerine giriş yaparken sahte seyahat belgeleri ile yakalanan yasadışı göçmen sayısı.

Söz konusu istatistiki veriler kapsamında; Geri Kabul kapsamında Yunanistan tarafından Türkiye'ye iade edilmesi talep edilen yasadışı göçmenlerin Türkiye tarafından ret oranının halen yüksek seviyelerde olduğu belirtiliyor.

C TİPİ SCHENGEN BAŞVURUSUNDA RET ORANI %4,7

Komisyonun Birinci Değerlendirme Raporu kapsamında verilen güncel istatistiki veriler arasında en dikkat çekici olanı Türkiye'den yapılan C Tipi Schengen vize başvurularındaki artış. Rapora göre 2013 yılında Türkiye'den yapılan C Tipi Schengen vize başvurusu sayısı 780 bin 846. Rapora göre, 2009 yılında yapılan başvurularla kıyaslandığında bu rakam %61'lik bir artışa denk geliyor. Söz konusu vize başvurularında ret oranı ise %4,7.

Türkiye ve dünya genelinde C Tipi Schengen vizesi red oranları (%)

	C TİPİ VİZE RET ORANLARI (TÜRKİYE)	C TİPİ VİZE RET ORANLARI (DÜNYA GENEL)
2010	6.73	5.79
2011	5.04	5.5
2012	4.51	4.77
2013	4.7	4.8